

Intervju: Paddy Ashdown visoki predstavnik za BiH: “Historijski dan za BiH”

*Početak pregovora o stabilizaciji i pridruživanju treba proslaviti * Ogroman posao tek pred nama * Slijede razgovori o ukidanju viznog režima * Promjene Ustava i nakon izbora*

– Donošenje odluke o početku pregovora s Bosnom i Hercegovinom o stabilizaciji i pridruživanju, što se očekuje danas u Briselu, historijski je dan. To je dan za koji su mnogi od nas dugo i predano radili. BiH treba biti ponosna na to što je za tako kratko vrijeme prošla ovaj put. To je izuzetan uspjeh.

Mnogi su tvrdili da za tri i po godine nije moguće ispuniti 16 uvjeta, ali nisu bili u pravu. Sjećam se da mi je tokom jednog od prvih sastanaka koje smo imali, premijer Adnan Terzić kazao da ima samo jedan cilj – da BiH provede kroz kapiju koja vodi u Evropu. Uspio je u tome – kaže u razgovoru za “Dnevni avaz” visoki predstavnik Paddy Ashdown (Paddy Ashdown).

S Ešdaunom smo se susreli jučer u Vašingtonu. U glavnom gradu SAD boravio je kako bi se susreo sa zvaničnicima administracije predsjednika Džordža Buša funkcionerima međunarodnih finansijskih ustanova te Ujedinjenih naroda.

Kratki rokovi

Dnevni avaz: Danas se, kako ste i sami istakli, donosi historijska odluka – počinju pregovori o ulasku BiH u EU. Koliko bi oni mogli trajati?

Paddy Ashdown: Nadam se da će pregovori o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju (SAA) biti okončani do

oktobra. To je moguće ako se prione na posao bez zadržke. Očekujem, stoga, da političari i iz vlasti i iz opozicije bez odgađanja sjednu i naprave dogovor da će apsolutno podržavati usvajanje zakona i propisa koji vode ka EU.

Čini mi se da su Slovenci, kada su krenuli na ovaj put, pred sobom imali oko 3.000 zakona koje su morali usvojiti. Nema zemlje u Evropi koja je ovaj put prošla a da na tome zajednički nisu radili vlast i opozicija.

Zbog toga pozivam političare iz BiH da se dogovore. Uskoro će izbori. Vidjet ćemo ko će pobijediti i formirati vlast. Ko god to bio, morat će računati na podršku opozicije u prelasku evropskog puta.

Opozicija može napadati i kritizirati vlasti na pitanjima koja nisu u vezi s evropskim putem, ali vlast i opozicija moraju raditi zajedno na ovom projektu. Bez toga BiH neće moći brzo proći put koji je pred njom.

Dnevni avaz: Zbog čega na tome toliko insistirate?

Paddy Ashdown: Početak SAA procesa je ohrabrenje za strane investitore, mogućnost za nova radna mjesta, bolji životni standard, kvalitetnije usluge u zdravstvu, veće penzije... On je, također, i pretpostavka za ukidanje viznog režima...

No, sve to nije moguće bez ujedinjenog fronta vlasti i opozicije za brži prolazak evropskog puta.

Dnevni avaz: Ima li toga na vidiku?

Paddy Ashdown: Ne. Nažalost. On je nužan. Ako ga nema, šanse da se taj proces prođe su male, a da to traje kratko – nikakve.

Dnevni avaz: Spomenuli ste vizni režim. Šta s njim?

Paddy Ashdown: Vrijeme je da se pozabavimo tim pitanjem i drago mi je što premijer Terzić na tome već predano radi.

Vidjet ćemo da li je uputno da se i ja uključujem u taj projekt prije nego što budem napustio dužnost visokog predstavnika u januaru.

U svakom slučaju, vrijeme je da se krene u akciju za liberaliziranje, pa potom ukidanje viznog režima. Mislim da je to zadatak ili za mene ili za mog nasljednika – da zajedno s premijerom krene u akciju ukidanja viza. To se, naravno, neće desiti ni brzo, niti će biti lako. Bitno je da se s time počne sada.

U početku se može očekivati da se vizni režim liberalizira, da se olakša dobivanje viza, potom neke kategorije, poput prominentnih biznismena, naprimjer, mogu biti oslobođene viza, da bi kasnije to pravo bilo dato svakom građaninu BiH.

Nema rokova

Dnevni avaz: Kada? Koliko godina je u pitanju?

Paddy Ashdown: Ne želim postavljati rokove. U BiH smo naučili da se stvari mogu dešavati brže nego što smo mislili. Ipak, to će trajati. EU je prošle sedmice rekla da BiH treba srediti stanje u svom dvorištu – poboljšati kontrolu granica, ojačati vladavinu zakona...

Granice BiH i dalje su neprihvatljivo porozne. Broj ilegalnih imigranata i dalje je velik. Granice BiH moraju biti čvrste da ni voda kroz njih ne može proći, a mi smo spremni pomoći da se taj proces desi.

U tom smislu, već sam pripremio pismo premijeru Terziću u kojem predlažem da se organizira sastanak svih institucija koje se bave ovim problemima kako bismo s predstavnicima međunarodne zajednice napravili plan kako ojačati granice i na koji način mi, međunarodna zajednica, najbolje možemo pomoći u tome.

Dnevni avaz: U Vašingtonu su u toku pregovori o promjeni Ustava BiH. Šta očekujete?

Paddy Ashdown: Radi se o vrlo bitnom dijelu puta kojim BiH ide ka državnosti. I ja, kao i građani BiH, od ovih promjena očekujem mnogo. Prije više od dvije godine rekao sam da ćemo se onog trenutka kada prođemo kroz vrata koja vode ka EU morati suočiti s nedostacima uređenja BiH.

To je potrebno ne zbog Evrope, već zbog građana BiH, koji zaslužuju da se na njih troši više, a manje na vlast. Sada je obratno i 70 posto svog budžeta ova zemlja troši na funkcioniranje vlasti. To se mora smanjiti.

Drago mi je što je proces pregovora o promjeni Ustava BiH počeo. Vjerujem da će on dobiti na brzini poslije narednih izbora. Zbog toga, suštinska stvar ovdje nije koliko daleko ćemo otići, već da s Vašingtonom proces promjena Ustava počne i da se on nastavi nakon izbora naredne godine. Što više ostvarimo sada u SAD, to bolje.

Jedinstveni stav međunarodne zajednice

Paddy Ashdown: Nadamo se da ćemo, prije ili kasnije, imati jednog predsjednika države, premijera, jaku vladu, veći broj državnih, a manje entitetskih poslanika... No, to su stvari o kojima se trebaju dogovoriti domaći političari na osnovi konsenzusa. Za mene, bitno je da je proces počeo i da će se, posebno nakon narednih izbora, on nastaviti.

Međunarodna zajednica jedinstvena je u stavu da se promjene Ustava trebaju desiti, ali to lokalne vlasti moraju uraditi na osnovu konsenzusa i to je pretpostavka za narednu fazu odnosa s EU i svijetom uopće – ističe visoki predstavnik.

Pismo građanima BiH

Paddy Ashdown: Uskoro odlazim iz BiH i sada, kada smo prošli tu važnu raskrsnicu na putu u EU, želim na adresu svakog građanina BiH poslati lično pismo u kojem ću nabrojati šta je do sada sve ostvareno, dokle smo stigli, šta to znači i šta nam predstoji. Želim da time i građani lično budu dio evropskog procesa – kaže Ešdaun.